

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tulli näkee, että strategian näkökulmana kokonaisturvallisuus ja varautuminen ovat koko yhteiskunnan asia eikä ainoastaan viranomaisten tai vieläkin suppeammin ajateltuna turvallisuusviranomaisten tehtävänä.

Tullin yhtyy asiakirjassa esitettyyn näkemykseen, että kokonaisturvallisuuden ylläpito ja kehittäminen edellyttävät tehokkaiden yhteistyöverkostojen koordinoitua toimintaa ja ylläpitoa, mitkä ovat tehokkaasti hyödynnettävissä myös erilaisissa kriisitilanteissa. Tulli pitää tervetulleena, että strategiaan on sisällytetty uutena kokonaisuutena varautumisen lisäksi kykyä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin, eli vastetta.

Strategiassa termillä "vaste" viitataan myös poikkeavasta tapahtumasta toipumiseen vasteen keinoin. Yleisellä tasolla vasteella tarkoitetaan poikkeavaan tapahtumaan reagointia ja poikkeavan tapahtuman pysäyttämistä, mutta ei toipumista. Sisäisen turvallisuuden sanaston (2023) mukaan vasteella tarkoitetaan reagointia ja toimintaa johonkin tiettyyn tapahtumaan. Tulli näkee, että termin määritelmä tarkastetaan ja tarkennetaan niin, että se tukee yleisesti kokonaisturvallisuuden terminologiaa eikä ole ristiriidassa muiden kansallisten ohjaavien dokumenttien kanssa.

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tullin näkökulmasta on yhteistyö ja yhteistyön korostaminen johtamistoiminnassa ovat erittäin merkityksellisiä kokonaisuuksia, jotka on tuotu hyvin korostetusti esiin. Osa yhteistoimintaa ja sen johtamista on tiedon jakaminen, mikä on tuotu hyvin esiin strategian kirjauksissa.

Tulli esittää huoltovarmuutta käsittelevään kappaleeseen seuraavaa kirjausta: Huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömän kriittisen tuotannon, ulkomaankaupan, palvelujen ja infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Sen lähtökohtia ovat toimivat kansalliset ja kansainväliset markkinat, monipuolinen teollinen ja muu tuotannollinen pohja, ulkomaankaupan turvaaminen, vakaa julkinen talous ja kilpailukykyinen kansantalous. Huoltovarmuuden turvaaminen tukeutuu toimiviin kansainvälisiin poliittisiin, taloudellisiin ja teknisiin yhteyksiin sekä näiden jatkuvuuteen.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tulli esittää huoltovarmuutta käsittelevään kappaleeseen seuraavaa kirjausta: Yhteiskunnan turvallisuuteen kohdistuvat uhkat voivat esiintyä itsenäisinä, samanaikaisina, yhdistelminä tai toistensa jatkumoina. Niitä voi ilmetä kaikissa toimintaympäristöissä mukaan lukien kybertoimintaympäristö, informaatioympäristö ja avaruus

Tulli esittää uhkia käsittelevään kappaleeseen seuraavaa kirjausta: Uhkat voivat olla ihmisen, tahattomasti tai tahallisesti, aiheuttamia tai luonnosta aiheutuvia.

Tullin näkemyksen mukaan riskien arviointia käsittelevässä kappaleessa sekoitetaan toisiinsa riskien arviointi ja uhkien arviointi, jotka ovat erillisiä arviointeja ja kokonaisuuksia. Uhka-arvio, uhka-analyysi ja haavoittuvuuksien tunnistaminen tulisi toteuttaa ennen varsinaista riskiarviota. Tullin näkemystä tukee kuvio 4, jossa on kuvattu riskien vaikutusarviointia tiettyyn uhkamalliin, joka on laadittu ennen riskien vaikutusarviointia.

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tullin huomio termiin vaste. Johdantoluvussa vasteen käsitettä oli laajennettu siten, että se pitää sisällään myös toipumisen. Luvun neljä (4) alkupuoliskolla termi vaste määritellään siten, että kokonaisuus ei sisällä poikkeavasta tapahtumasta toipumisen vaihetta. Vasteen määritelmä tulee kirjata strategiaan yhdenmukaiseksi ja Tullin näkemyksen mukaan ilman toipumisen vaihetta.

Tulli esittää vastetta käsittelevään lukuun seuraavaa kirjausta: Yhteiskunnassa voi olla käynnissä samanaikaisesti useita häiriötilanteita. Silloin korostuu kyky yhteistyöhön, tiedonvaihtoon, joustavuuteen ja ketteriin muutoksiin resurssien kohdentamisessa.

Vastetta käsittelevän luvun lopussa on kappale, jossa viitataan Naton kriisivastejärjestelmään. Kappale vaikuttaa Tullin näkökulmasta irralliselta kokonaisuudelta, kun luvussa käsitellään vastetta kansallisesta näkökulmasta eikä kappaleessa tuoda esiin muiden kansainvälisten toimijoiden vastejärjestelmiä. Viittaus Naton kriisivastejärjestelmään tulisi poistaa tai siirtää luvusta 4.3.

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tullill ei lausuttavaa.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Tullilla ei lausuttavaa.

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Luvussa kaksi (2) tuodaan esiin, että ”Jatkuvan seurannan ja poikkihallinnollisen yhteistyön kautta muodostunut strategisen tason tilannekuva luo perustaa päätöksenteolle ja erityisesti kriisijohtamiselle”. Strategian ensimmäisessä osassa on kuitenkin tuotu esiin, että tilanneymmärrys luo perustan päätöksenteolle. Tullin näkemyksen mukaan strategian kirjaukset ja määritelmät tilannekuvan ja tilanneymmärryksen termien osalta tulee yhdenmukaistaa.

Tulli esittää lukuun kahdeksan (8) seuraavaa kirjausta: Suomen ulkomaankaupan sujuvuuden varmistaminen: ”Tulli varmistaa tavaravirran hallinnan ja näitä koskevien rajoittavien toimenpiteiden toimeenpanon”.

Tulli esittää lukuun 11 seuraavaa kirjausta: Oikeusjärjestelmän toimintakyvyn turvaaminen; ”Ulosottolaitos sekä Tulli kehittävät toimintavalmiuksiaan ja varautuvat mahdollisesti nopeastikin tiivistyvään viranomaisyhteistyöhön EU- ja YK-pakotteiden täytäntöönpanossa”. Lisäksi Tullin näkemyksen mukaan vastuuministeriöksi tulisi lisätä myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii.

Tulli näkemyksen mukaan lukuun 13 tulisi lisätä vastuuministeriöihin myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Luku 13 on kirjoitettu laajemmin kuin, mitä perinteinen yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpito on määritelty. Edellä mainitusta syytä Tulli tulisi mainita vähintään keskeisten toimijoiden kappaleessa samalla tavalla kuin Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 14 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Tullilla on merkittävä rooli yhteiskuntajärjestystä vaarantavan rikollisuuden paljastamisessa ja torjunnassa. Edellä mainitusta syytä Tulli tulisi mainita myös keskeisten toimijoiden kappaleeseen.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 24 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Tullilla on oma tehtäviensä mukainen rooli biologisiin uhkiin varautumisessa, kuten luvun tekstiosuudessa tuodaan hyvin esiin.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 25 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Tullilla on oma tehtäviensä mukainen rooli säteilyvaaratilanteisiin varautumisessa, joka on huomioitu keskeisimpien toimijoiden kappaleessa.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 26 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Tullilla on oma tehtäviensä mukainen rooli kemikaaliuhkiin varautumisessa. Tulli tulisi lisätä myös keskeisten toimijoiden kappaleeseen, koska sillä on kyky tunnistaa kemikaaliuhkia (esim. maahantuloliikenteen solmukohdissa) ja myös suorittaa ensivasteen toimia.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 31 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Energiahuollon turvaamisen tuontia ja vientiä sekä sääntelyä koskeva toiminta on osin samalla tavalla kriittistä kuin teollisuus- ja palvelutuotantoa koskevassa asiakohdassa tuodaan esille. Tulli toimeenpanee tarvittavan ulkomaankaupan tavaraliikenteen ja tavaroiden sääntelyn yhdessä muiden vastuuviranomaisten ja yritysten kanssa. Energian tuonnin osalta on huomattava, että energian (esim. öljy ja LNG) tuonnin / viennin osalta Tullilla on olennainen rooli myös energiahuollon turvaamisessa. Tulli ja Tullin rooli toimijana tulisi lisätä lukuun 31.

Tullin näkemyksen mukaan lukuun 45 tulisi lisätä vastuuministeriöksi myös VM, jonka hallinnonalalla Tulli toimii. Tulli on huomioitu hyvin keskeisimpien toimijoiden kappaleessa.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havainnot strategialuonnoksesta.

Tulli pitää Yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivittämistä erittäin tärkeänä toimenpiteenä muuttuneessa toimintaympäristössä, osana kansallista kokonaisturvallisuuden kehittämistä. Tulli pitää lausuttavana olevaa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa kokonaisuutena erittäin kattavana ja laadukkaana. Strategia kuvaa hyvin toimintaympäristön muutosta, nykytilaa, tulevaisuuden suuntalinjoja sekä kansallisen kokonaisturvallisuuden ylläpitoon ja kehittämiseen määritettyjä toimijoita sekä toimijoiden laajaa tehtäväkenttää.

Strategiassa on nyt kirjattu erittäin laajasti strategisia tehtäviä. Seuraavassa strategian päivityksessä voisi olla hyödyllistä pohtia myös strategisten tehtävien priorisointia, joka saattaisi helpottaa myös erilaisten resurssien oikeaa tai priorisoitua kohdentamista.

Lahti Toni
Tulli.fi